

כעבור עשר שנים

ב-11 בספטמבר 2005 ננטש הבסיס הצבאי הישראלי האחרון ברצועת עזה. המדיניות הישראלית מאז דנה את תושבי הרצועה לחיים משובשים, מסוכנים וחסרי תקווה. דומה שכעת מכירים רבים בטעות הזאת. אפשר, נחוץ וראוי לערוך תיקון מייד

הפלסטינים לפתח [כלכלה](#), חברה ותרבות, שהם תנאי יסוד למימוש זכותם להגדרה עצמית ולמימוש זכויות אדם אחרות.

בשל המגבלות הקשות, מעבר אנשים בין עזה לבין מדינות אחרות התנקז בעיקר דרך מעבר רפיח שבשליטת מצרים. מאז חילופי השלטון במצרים ביולי 2013 הרשויות שם מגבילות מאוד את התנועה במעבר ומרבות לסגור אותו. כך הולך ומעמיק בידודה של עזה מהעולם.

הגבלות על תנועת סחורות

לאחר סגירת מעבר קרני (ב-2007), מעבר סופה (ב-2008), מעבר נחל עוז (ב-2010) והמסוע בקרני (ב-2011), נותר כרם שלום המעבר היחיד לשינוע סחורות מעזה ואליה, מכיוון שמצרים כמעט שלא מאפשרת מסחר דרך מעבר רפיח שבשליטתה.

המדיניות הישראלית בנוגע להכנסת סחורות לרצועה ידעה כמה תמורות בעשור האחרון. לאחר שהחמאס השתלט על עזה, בין 2007 ל-2010, הותר להכניס רק רשימה מוגדרת של כמה עשרות סוגי פריטים. לאחר מכן, לאחר אירועי המשט במאי 2010 והביקורת הציבורית בעקבותיו, השתנתה המדיניות ומאז יולי 2010 ניתן להכניס כל סחורה אזרחית לעזה למעט כזאת שמוגדרת "דו-שימושית", בתואנה שהיא עשויה לשמש גם לצרכים צבאיים. ברשימה גם מוצרים אזרחיים מובהקים, קריטיים לפיתוח ולשיקום הרצועה, בראשם חומרי בנייה – מלט, חצץ וברזל. מתוך הכרה בצורך לשקם את ההרס האדיר שנגרם בעקבות מבצע "צוק איתן", הוקם מנגנון שנועד לאפשר הכנסה מבוקרת של חומרי הבניה הללו, אולם [קצב כניסת החומרים](#) שמתאפשר בדרך זו עונה רק על חלק זעיר מהצורך.

במשך שבע שנים, ישראל הטילה איסור גורף על שיווק סחורה מעזה בגדה ובישראל,

באמצע אוגוסט 2005 החלה ישראל מיישמת את תוכנית ההתנתקות. בתוך פחות מחודש, ב-11 בספטמבר, עזבו אחרוני חייליה את בסיסיהם שעל אדמת רצועת עזה. לכאורה, תמו 38 שנות כיבוש. למעשה, שומרת לעצמה ישראל עד היום את השליטה על כניסה ויציאה של אנשים וסחורות אל ומתוך הרצועה, אוסרת על פעילות של נמלים, ימיים או אוויריים, מגבילה תנועה בשטחים ברצועה שקרובים לגדר, את מרחב הדיג, ומונעת מעבר בין חלקי הטריטוריה הפלסטינית. לישראל השפעה מהותית על מרכיבים רבים בחיי 1.8 מיליון תושבי רצועת עזה.

בכתב, בעל פה ובמעשים, ישראל מכירה בחובה למנוע היווצרות אסון הומניטרי ברצועה, אך אינה רואה עצמה מחויבת לעשות מעבר למינימום הנחוץ לשם כך. יתרה מזאת, מאז השתלט חמאס על עזה, ב-2007, ישראל מטילה סגר הדוק על הרצועה, הכולל הגבלות נוקשות אף יותר על תנועה של אנשים וסחורות. הסגר, שמונע את פיתוח הרצועה, הסיג את כלכלתה לאחור ופגע קשות ברווחת תושביה.

הגבלות של תנועת אנשים

מאז מימוש תוכנית ההתנתקות ישראל עומדת על כך שאין לה כל חובה להתיר תנועה מעזה ואליה דרך מעברי הגבול שבשליטתה ומדיניותה העקבית היא כי תנועה זו מתאפשרת רק כהטבה חריגה ובכפוף לקריטריונים צרים.

האיסור הגורף על תנועה בין עזה לגדה ולישראל מנתק מאות אלפים מתושבי עזה [מקרוביהם](#), וגוזל מרבבות הזדמנויות לתעסוקה, לרכישת השכלה ולפיתוח מקצועי ואישי. מניעת מעבר אנשים בין עזה לגדה היא נדבך של "[מדיניות הבידול](#)", שמטרתה לייצר נתק בין שני החלקים של השטח הפלסטיני. כתוצאה מכך נגרמת פגיעה לא רק בזכויות ובאינטרסים של אינדיבידואלים, אלא גם ביכולת של כלל

מאוכלוסיית הרצועה נזקקת לסיוע הומניטרי וכ- 57 אחוז סובלים מחוסר ביטחון תזונתי. שיעור האבטלה עומד על למעלה מ-40 אחוז ושיעורו בקרב צעירים מגיע לכ-60 אחוז. הרצועה סובלת מקיפאון כלכלי כה חמור שהתמ"ג לנפש נמוך מכפי שהיה לפני עשרים שנה. לזאת יש להוסיף את המחסור החמור בחשמל, במי שתייה ובתשתיות. בין היתר, חסרים מאות בתי הספר ורבות יחידות דיור.

מדינת ישראל לא נושאת באחריות בלעדית למצב הזה, אולם החלטות שלה בשנים שקדמו להתנתקות ובאלה שלאחריה היו מרכזיות להיווצרותן ולהעמקתן. חרף החובות של ישראל כלפי תושבי הרצועה מאז כיבושה ב-1967, בשנים שקדמו למימוש תוכנית ההתנתקות ישראל נמנעה מלהשקיע בפיתוח תשתיות עצמאיות ומעודכנות ברצועה. בעקבות זאת, הכלכלה הפלסטינית פיתחה תלות בגישה לעבודה ולשוקים בישראל. תושבי הרצועה תלויים בישראל גם לצורך גישה לגדה המערבית, שבלעדיה אין לכלכלת הרצועה תקומה. כמו כן הם תלויים משמעותית בתשתיות של ישראל..

עם מימוש תכנית ההתנתקות, הרשויות הישראליות פעלו להטמיע את העמדה לפיה רצועת עזה היא יישות עצמאית המנותקת מישראל ומהרשות הפלסטינית, וכי ישראל שוב אינה נושאת באחריות כלשהי כלפי תושביה. עמדה זו שגויה.

יחסי התלות והשליטה של הרצועה בה, מטילים על ישראל [חובה לעשות את המרב](#), בכפוף לשיקולים לגיטימיים של צורך ביטחוני, כדי לאפשר לתושבי עזה לקיים חיים אזרחיים תקינים. עשור לאחר ההתנתקות, הגיע הזמן להסיר את הגבלות התנועה הפסולות והמיותרות ולאמץ דרך שתיתן תקווה לתושבי האזור, פלסטינים וישראלים כאחד.

השווקים הטבעיים לתוצרת הרצועה. בשנים אלה כמות הסחורות שיצאה מעזה הייתה זעירה וכללה רק משאיות בודדות בחודש שיעדן מדינות בחו"ל, בדרך כלל כחלק מפרויקט מסובסד, ולא מתוך מהלך כלכלי בריא. לאחר מבצע "צוק איתן" והחורבן שהביא ברצועה, הותר מנובמבר 2014 שיווק של מוצרים מסוימים בגדה, ובמרץ 2015 גם שיווק מוגבל של עגבניות וחצילים בישראל לרגל שנת השמיטה. עם זאת, בשל המגבלות והמכסות שנלוו להיתרים אלה, כמו גם עלויות השינוע ומורכבותו, היקף השיווק נותר מוגבל ולפי שעה מניב [תועלת כלכלית](#) קטנה למעטים.

הגבלת תנועה בתוך עזה ובמימיה הטריטוריאליים

ישראל מגבילה את חופש התנועה גם בתחומי הרצועה. כוחות הצבא הפרושים מעבר לגדר מפעילים כוח אש, לא פעם עם תוצאות קטלניות, כדי לאכוף איסור שקבעה ישראל על כניסה לשטח המוגדר כאזור חיץ ומשתרע למרחק של 300 מטר מהגבול לכל אורכו. לכאורה מתאפשרת גישה של חקלאים לעיבוד אדמה עד 100 מטר מהגדר; למעשה, הפער בין יומרת הצבא להבדיל בין חקלאי למי שאינו חקלאי, בלא מנגנון תיאום כלשהו, [מסכן חיי אדם](#), ובפועל מונע עיבוד של שטחים ופוגע בפרנסתם של בעלי הקרקע ובהיקף התוצרת החקלאית המופקת ברצועה.

ישראל מתירה לדייגים תושבי עזה לשוט במים הטריטוריאליים של הרצועה רק עד מרחק של שישה מיילים ימיים מקו החוף ולעיתים צמצמה את המרחק המותר לשלושה מיילים ימים בלבד. גם הגבלות אלה נאכפות לא פעם בירי. בנוסף לסכנת חיים, ההגבלות מצמצמות באופן משמעותי את התפוקה של ענף הדיג בעזה.

המדיניות פסולה

בעשור מאז מימוש תוכנית ההתנתקות חווינו סבבי לחימה חוזרים ונשנים. שנות הסגר לא העלו גורמים מתונים ברצועה ובעליל לא סיעו לביטחון תושבי האזור. יותר מ-70 אחוז

בדיקת עובדות: עשר טענות שגויות על עזה

לפני עשר שנים הסיגה ישראל את כוחותיה מרצועת עזה, במהלך שעדיין מעורר בישראל מחלוקת ושמעצב עד היום את היום המיומם של מיליונים. תוכנית ההתנתקות היתה המהלך הדרמטי ביותר במדיניות ישראל ביחס לרצועת עזה בעשורים האחרונים, וככזו הולידה לא מעט מיתוסים ואמירות סרק. הנה עשרה המרכזיים שבהם, לצד תיאור המרחק שלהם מהמציאות.

1. ישראל התנתקה מעזה (וכל מה שקיבלה בתמורה זה את הרקטות האלה)

במשפט: ישראל שולטת על הים, האוויר ועל רוב המעברים לרצועה. זו לא התנתקות, זו רק שליטה מרחוק.

יציאתו של החייל הישראלי האחרון ששירת ברצועה, ב-11 בספטמבר 2005, סיימה את אחד ממרכיבי השליטה המרכזיים של ישראל בחייהם של תושבי הרצועה, אולם ישראל שולטת במעברי הגבול שלה עם הרצועה, וגם על המרחב היםי והאווירי של הרצועה, על אספקת מים, חשמל ודלק, על התקשורת הקווית, הסלולרית והאלקטרונית שם וגם על שטח קרקעי בתוך הרצועה, שאותו הצבא מכנה "מרחב החיץ". פוליטיקאים ישראלים דנים בינם לבינם האם לאפשר לתושבי הרצועה נמל ימי; ישראל מאפשרת כניסת חומרי בניין לשיקום עזה, אולם מתנה כל רכישה באישור ישראלי פרטני; מרחב הדיג משמש קלף מיקוח בכל דיון על רגיעה או הפסקת אש; על שיפוץ שדה התעופה הנטוש בעזה מאז הופצץ והושמד, ישראל לא מוכנה (עדיין?) לשמוע. ובאשר לירי רקטות אל עבר ריכוזי אוכלוסייה, זאת כמובן פרקטיקה מגונה ולא חוקית, שהילכה אימים על תושבי דרום-ישראל עוד מ-2001 ולא שככה גם בעקבות מבצעים צבאיים מקיפים, או עם הטלת הסגר. למען האמת, מומחי ביטחון הכירו בכך שהסגר לא רק שאינו מסייע לביטחון בישראל, הוא אחת הסיבות המרכזיות לחוסר היציבות הביטחונית באזור.

2. עזה נצורה, אין יוצא ואין בא

במשפט: גם מצרים וגם ישראל נותנות לפלסטינים לצאת מעזה. השאלה האמיתית היא כמה יוצאים ומי.

גם ישראל וגם מצרים מתירות מעבר פלסטינים מעזה לשטחן ומנה אליה. מאז ספטמבר 2014, אף חלה עלייה הדרגתית במספר יציאות הפלסטינים דרך מעבר ארז, שבשליטת ישראל, ובחודשים האחרונים הממוצע עומד על כ-18 אלף יציאות פלסטינים בחודש דרך ארז, כמעט פי שלושה ממספר היציאות החודשי הממוצע לפני "צוק איתן". עדיין המספרים זניחים לעומת הנחוץ ומהווים כארבעה אחוז מתנועת האנשים שעברה בארז בקיץ 2000. מצרים פותחת רק מדי פעם לכמה ימים את מעבר רפיח לכניסה של פלסטינים ויציאה רק של חולים, סטודנטים, בעלי דרכונים זרים. לכאורה, אפשר לצאת מעזה ולהיכנס אליה. השאלה היא כמה זה קשה, מי ברשימת הרשאים ובעיקר מי לא. מצרים אמנם פתחה לאחרונה את רפיח לכמה ימים, אולם המעבר סגור רוב ימות השנה, ורק מעטים מספיקים לצאת דרכו; ונכון שחלה עלייה ניכרת במספר היציאות דרך ארז בחודשים האחרונים, אך הקריטריונים עדיין צרים מאוד ורוב הפלסטינים אינם עונים עליהם: סוחרים מסוימים יכולים לקבל היתר ליציאה, בתנאים מסוימים, אולם תושבים מן השורה צריכים לחלות במחלה קשה או לחכות שקרוב משפחתם מדרגה ראשונה בגדה ובישראל יחלה, יתחתן או ימות כדי שבקשה להיתר מעבר תישקל. לעתים גם פלסטינים שעונים לקריטריונים הללו אינם מקבלים היתר או שנאלצים להתמודד עם בירוקרטיה מסורבלת ומתישה, ולעמוד בדרישותיהם של נהלים ותתי-נהלים שרבים מהם מעולם לא פורסמו.

3. ישראל משקמת את עזה

במשפט: ישראל מאפשרת לתושבי הרצועה לרכוש חומרי בניין, בתנאים מגבילים.

5. עזה בחרה חמאס

במשפט: לא רק עזה בחרה בחמאס ב-2006, ורוב תושבי הרצועה היו צעירים מכדי להשתתף בבחירות הללו.

חמאס אכן זכה ברוב המושבים במועצה המחוקקת הפלסטינית בבחירות שנערכו ב-2006, אולם הבחירות הללו לא נערכו רק ברצועת עזה, אלא גם בגדה המערבית ובמזרח ירושלים. שנה לאחר מכן השתלט חמאס בכוח על הרצועה וממשיך כך עד היום. כשני שלישי מתושבי הרצועה הם צעירים שגילם נמוך מ-24, כלומר שהיו צעירים מכדי להצביע בבחירות של 2006, או שטרם נולדו. מאז לא נערכו בחירות.

6. עזה והגדה הן ישויות נפרדות שאין ביניהן קשר

במשפט: למרות הפיצול הפוליטי, בין עזה והגדה יש קשרים לאומיים, חברתיים, תרבותיים, משפחתיים וכלכליים.

הטענה שאין כל קשר בין עזה לגדה נסמכת על הפיצול הגיאוגרפי והפוליטי בין שני האזורים. הטענה הזו מתעלמת מרשימה [די ארוכה של עובדות](#). כמה דוגמאות: לכרבע מתושבי הרצועה יש [קרובי משפחה](#) בגדה; עזה והגדה מוכרות כיחידה טריטוריאלית אחת גם על ידי ישראל (בהסכמי אוסלו) וגם על ידי העולם; ולמרות הפיצול הפוליטי, הרשות ונציגיה הם חלק בלתי נפרד מהחיים בעזה. הם משלמים את חובות החשמל של הרצועה ומתאמים בין תושבי הרצועה לבין ישראל.

7. ישראל נותנת לעזה חשמל, מים ואוכל

במשפט: ישראל לא נותנת, היא מוכרת.

ישראל מוכרת לרצועה חשמל, מים ואוכל, לא מעניקה אותם בחינם. ואגב חשמל, בניגוד לשמועות, עזה אינה חייבת אגורה לחברת החשמל בישראל, בניגוד למצב לגבי החשמל שנמכר בגדה המערבית. כל חובות החשמל של

ביוני 2015, בכנס הרצליה, [הצהיר](#) ראש הממשלה: "אם יש גורם אחד שבונה מחדש את עזה זו ישראל". העובדות, למרבה הצער, שונות. ישראל לא בונה את עזה, היא מאפשרת כניסת חומרי בניין לרצועה, שנרכשים בכסף מלא. כניסת חומרי בניין נעשית רק תחת פיקוח ולאחר אישור ישראל, מה שמקשה מאוד על שיקום הרצועה. למעשה, עברה כמעט שנה מהרגע שבו הוקם המנגנון לתיאום כניסת חומרי בניין לרצועה ועד שהחלו לאשר בניית בתים חדשים בעזה, בין היתר בגלל [שישראל לא הגיעה להסכמה עם הרשות הפלסטינית על הנוסחה להכנסת חומרי בניין לבניית בתים חדשים](#). הכמות שעברה מאז הקמת המנגנון לא מגיעה ל-10 אחוז מהצורך ברצועה. איסור ישראלי על הכנסת לוחות עץ מכביד על צרכי ענף הבנייה ומאיים לחסל את ענף הריהוט. והליך השיקום לא ייגמר בבניין. הוא נחוץ לחיים האזרחיים בכללותם.

4. ולמצרים אין אחריות על עזה? שייצאו דרך רפיח

במשפט: הסגר הפך את מעבר רפיח לשער העיקרי של תושבי עזה לעולם; אבל למרות שמצרים כמעט שלא מאפשרת לאנשים ולסחורות מעזה לנוע דרכה, האחריות שלה עדיין פחותה משל ישראל.

הסגר הישראלי על רצועת עזה, האיסור שמטילה ישראל על תנועה דרך הים והאוויר והמגבלות הקשות על תנועה דרך המעברים שבשליטתה, הפכו את הרצועה לשטח חסום, ואת מצרים לשער מרכזי של עזה לעולם. מצב זה אכן מטיל על מצרים [אחריות מסוימת](#). מצרים רחוקה מלעמוד בדרישה למעבר: מעבר רפיח [נפתח לעתים נדירות](#) מדי ואלפים מחכים חודשים ברשימת ההמתנה. יחד עם זאת, השליטה שנוטלת לעצמה ישראל על החיים האזרחיים בעזה לאורך שנים (כפי שמפורט במשפט 1), והתלות שנובעת ממנה, מטילות עליה אחריות רבה הרבה יותר לעשות למען חייהם התקינים של תושבי הרצועה.

בה מיליונרים, כן, ויש בה גם שכבה דקה של מעמד בינוני, סטודנטים, אינטלקטואלים, אמנים, רופאים ובעלי מקצועות חופשיים. חלקם קונים בשווקים, חלקם יכולים אפילו להרשות לעצמם להתארח בבית מלון. קיומם אינו מוחק את הקושי והמצוקה ואינו יכול להעלים אבטלה, שמאמירה ל-60 אחוזים בקרב צעירים. הפער הזה כן יכול לספק הצצה למה שהרצועה יכולה להיות, לו תינתן לה ההזדמנות.

10. כל מגבלות התנועה הישראליות על הרצועה הן ביטחוניות

במשפט: ההגבלות על תנועת אנשים ממילא חלות על מי שאין כלפיו טענה ביטחונית, וקשה להבין את ההיגיון הביטחוני בהגבלות הנוכחיות על תנועת סחורות.

פלסטיני שמעוניין לצאת מרצועת עזה צריך לעמוד באחד מהקריטריונים הישראליים ליציאה מהרצועה. רשימת הקריטריונים הצרה הזו אינה נוגעת לביטחון כלל. מי שיש כלפיו טענה ביטחונית ממילא אינו רשאי לעבור. יתרה מכך, אותו אדם יכול לצאת מהרצועה מסיבה אחת (למשל עבור השתלמות בגדה המערבית) אולם לא לקבל היתר יציאה במקרה אחר (אם, למשל, הוא מעוניין ללמוד רפואה בגדה).

קשה מאוד גם להסביר חלק מהאיסורים הישראליים על כניסת סחורות לרצועה, בטח שלא ביטחונית. ישראל מאפשרת כיום כניסת חומרי בניין לעזה בפיקוח הדוק, שיוצר מחסור בחומרי בניין שבתורו יוצר שוק שחור ורווחי בחומרי בניין בעזה. ובעוד מלט, חצץ וברזל מוכנסים לרצועה, ישראל אוסרת כניסת לוחות עץ בטענה שהם עשויים לסייע לבניית מנהרות. אם יש הסבר ביטחוני לכל המגבלות הללו, עד כה במשרד הביטחון לא ראו לנכון לספק אותו. וגם אם נוסח נימוק ביטחוני כזה, לא כל תועלת שולית לביטחון יכולה להצדיק צעדים שפוגעים קשות באוכלוסייה גדולה. עשר שנים לאחר ההתנתקות, ישראל עדיין מגבילה פגישת בני משפחה, מסחר, לימודים, דיג או חקלאות ברצועה. הגיע הזמן שזה ישתנה.

הרצועה משולמים מכספי המסים הפלסטינים. גם לא כל המים שהיא מתיימרת למכור [לרצועה מזרמים לשם](#), וממילא המים והחשמל שישראל מוכרת רחוקים מלענות על צרכי התושבים.

8. היתה לעזה הזדמנות לייסד את סינגפור, ובמקום זאת היא בנתה את חמאסטאן

במשפט: מעוניינים בפריחה כלכלית ברצועה? הסירו את המגבלות על כלכלת עזה.

מגבלות קשות על תנועה הושטו על תושבי עזה עוד קודם להשתלטות חמאס. ראוי גם להזכיר שאחת המטרות הראשוניות של הסגר על עזה היתה במוצהר [לוחמה כלכלית](#), ושישראל הטילה ועדיין מטילה סדרת מגבלות כלכליות על הרצועה שמקשות מאוד על טיפוח כלכלה פורחת. חלק מהמגבלות הוסרו (כמו המגבלה המפורסמת על כניסת סחורות אזרחיות דוגמת כוסברה ושוקולד), אחרות הוסרו חלקית (האיסור על שיווק סחורה מעזה בגדה הוחלף ברשימת מגבלות שמייקרות את השיווק ומעמידות את כדאיותו בסימן שאלה) ואחרות נוספו עליהן. [נייר עמדה](#) שפרסמנו השנה מניח מודל כלכלי מוסכם על התשתיות והפוטנציאל של הטריטוריה הפלסטינית ומסקנתו העיקרית שהגדה המערבית רצועת עזה זקוקות זו לזו כדי להניח תקווה ריאלית לכלכלה משגשגת. בלי גישה לשווקים הטבעיים בישראל ובגדה ובלו נמלים, סינגפור תישאר רחוקה.

9. בעזה יש רק עוני וסבל

במשפט: בעזה יש גם מיליונרים וגם מעמד בינוני, עדיין החיים שם לא פשוטים וזאת אינה גזירה משמים.

עזה ענייה. עם [41.5 אחוזי אבטלה](#), 57 אחוזים מהתושבים שנדרשים לתמיכה תזונתית ולמעלה מ-70 אחוזים שתלויים בסיוע הומניטרי, קשה להכחיש זאת. בה בעת, אחת לזמן-מה מישהו מגלה מחדש שיש בעזה קניונים ושווקים, בתי מלון וברכות שחייה, ותמונות שלהם מופצות ברשת. מובן מדוע קל לפוצץ את הבועה של מי שרואה ברצועה רק קריקטורה של משבר הומניטרי, אבל עזה היא הרבה יותר מזה. יש

עשור להתנתקות, עשור למדיניות

למרות שישראל ויתרה על נוכחות קבועה של כוחותיה ברצועת עזה מאז ספטמבר 2005, היא ממשיכה לשמור על שליטה במרכיבים מרכזיים בחיים האזרחיים ברצועה, בעיקר באמצעות הגבלות על תנועת אנשים וסחורות. חלק ממגבלות התנועה הללו על תושבי הרצועה החלו כבר בתחילת שנות התשעים. אחרות – כמו האיסור על מעבר סטודנטים מעזה ללימודים בגדה והפסקת עדכון שינויי מען של תושבי הרצועה – נולדו בשנת 2000, אחרי פרוץ האינתיפאדה השנייה, ונתרו על כנן עד היום. אלה כמה מאבני הדרך של מדיניות ישראל בעזה בעשור האחרון:

2005: כניסת מוצרים אזרחיים שמוכרזים כ"מותרות", ובהם כוסברה, שוקולד וצעצועים. ישראל מאמצת נוסחאות לחישוב רף המזון המינימלי שצריך להיכנס לרצועה כדי להימנע ממשבר הומניטרי, ומצמצמת לזמן מה את כמות הדלקים והחשמל שנמכרים אליה. מרחב הדיג מחופי הרצועה מוגבל לשלושה מיילים ימיים.

2008: שנה שנייה לסגר על עזה. כחלק מהבנות הפסקת אש זמנית עם חמאס, ישראל מתירה להגדיל ב-25 אחוזים את היקף הכנסת הסחורות ההומניטריות לרצועה, אך יתר המגבלות נותרו בעינם. במהלך השנה ישראל מתייחסת בגלוי לסגר כאל אמצעי להפעלת לחץ על חמאס, וכניסת סחורות לעזה, בהן דלקים, מופסקת לעתים קרובות כתגובה על ירי רקטות. לקראת סוף השנה, הפסקת האש קורסת. מתחיל מבצע "עופרת יצוקה".

2009: שנה שלישית לסגר על עזה. מסתיים מבצע "עופרת יצוקה", במהלכו הופצו קווי מתח גבוה ותחנת הכוח בעזה, וקוצצה משמעותית כמות הדלקים שהוכנסו לרצועה, אף מתחת לרף ה"מינימום ההומניטרי" שקבעה ישראל. ההחלטה פוגעת ביכולת תחנת הכוח בעזה לייצר חשמל, ונפגעות גם תשתיות הביוב והמים ברצועה. ישראל מפרסמת נוהל שאוסר הלכה למעשה על פלסטינים מעזה לעבור לגדה המערבית לצורך איחוד משפחות.

2010: שנה רביעית לסגר על עזה. לאחר שהשתלטות חיל הים על אחת מספינות המשט לעזה משתבשת, ישראל מבטלת את מרבית ההגבלות על הכנסת מוצרים אזרחיים לרצועה, למעט חומרים שהיא מגדירה "דו-שימושיים", ובהם חומרי בניין. מורחב מעט גם הייצוא מעזה

2005: ישראל מיישמת את תוכנית ההתנתקות ומפנה את ההתנחלויות ומחנות הצבא בעזה. רצועה לאורך הגבול עם ישראל, שמהווה כ-17% משטחה של עזה, מוכרזת כאזור חיץ האסור בכניסה. נחתם הסכם המעברים, שהושג בתיווך אמריקאי ונועד להבטיח את פתיחת מעבר רפיח ואת הפעלתן של שיירות אוטובוסים ומשאיות בין עזה לגדה המערבית. מעבר רפיח נפתח, אך ישראל אינה מאפשרת תנועת שיירות.

2006: בבחירות שנערכות בינואר בגדה המערבית, במזרח ירושלים וברצועת עזה, חמאס זוכה ברוב בבית המחוקקים הפלסטיני. במרץ, ישראל אוסרת על פועלים מרצועת עזה להיכנס לתחומה, ובהמשך מפעילה מדיניות שמגבילה כניסת אנשים ל"מקרים הומניטריים חריגים" בלבד. ביוני, לאחר שגלעד שליט, חייל ישראלי, נשבה בידי חמושים מעזה, ישראל יוצאת למבצע "גשמי קיץ", שבמהלכו, בין היתר, מופצצת תחנת הכוח בעזה. מעבר רפיח נסגר ונפתח רק לעיתים רחוקות לצרכים הומניטריים. ישראל מגבילה את הדיג בעזה למרחק של שישה מיילים ימיים מהחוף.

2007: ממשלת האחדות הפלסטינית קורסת וחמאס משתלט על עזה בכוח. ישראל מכריזה על רצועת עזה כעל "שטח עויין" ומתחילה מדיניות של "לוחמה כלכלית", שנודעת גם כ"סגר על עזה". ישראל סוגרת את מעבר קרני, המעבר הראשי דרכו עברו סחורות מהרצועה ואליה, למעט מסוע להעברת תבואה ומספוא, שימשיך לפעול עד מרץ 2011. ישראל אוסרת על הוצאת סחורות מהרצועה ומגבילה את הסחורות הנכנסות אליה. בין היתר, נאסרת

כניסה מפוקחת של חומרי בניין לעזה. למרות זאת, המחסור בחומרי בניין נמשך ופורח שוק שחור בחומרי בניין ברצועה.

2015: שנה תשיעית לסגר על עזה. ישראל מתירה שיווק מוגבל של תוצרת חקלאית מן הרצועה בישראל עבור יהודים שומרי מצוות, שמציינים שנת שמיטה. מעבר רפיח נפתח לעתים נדירות בלבד ומאפשר תנועת אנשים מוגבלת. למרות שישראל מתירה כניסת חומרי בניין לעזה במסגרת המנגנון לשיקום עזה, נאסר על כניסת לוחות עץ שרוחבם עולה על 5 ס"מ אחד, בטענה שהם עשויים לשמש לבניית מנהרות, וענף הריהוט ברצועה נכנס למשבר.

לשווקים זרים, אך נותר על כנו האיסור על שיווק סחורה מעזה בגדה ובישראל. סוחרים בכירים מעזה מורשים להיכנס לישראל ולגדה המערבית, בכפוף למכסות. מצרים פותחת את מעבר רפיח לתנועה שגרתית, שתורחב בשנים הבאות.

2011: שנה חמישית לסגר על עזה. ישראל מכריזה על מחווה מדינית – שינוי מענם הרשום של 5,000 פלסטינים מעזה לגדה – אך עומדת רק חלקית בהבטחה זו. במהלך השנה חלה הרחבה משמעותית של הפעילות במעבר רפיח ונרשמת פריחה במעבר סחורות במנהרות שבין סיני לעזה. תחילתו של מבצע "עמוד ענן".

2012: שנה שישית לסגר על עזה. הסכם הפסקת האש בין ישראל לחמאס לאחר מבצע "עמוד ענן" מעולם לא פורסם, אך ישראל מגדילה את מרחב הדיג לשישה מיילים ימיים ומכריזה כי תתיר כניסת חקלאים למרחק של עד 100 מטרים מהגבול.

2013: שנה שביעית לסגר על עזה. חילופי שלטון במצרים. בקיץ מצרים משמידה את רוב מנהרות הסחורות בינה לבין עזה וסוגרת את מעבר רפיח לעתים תכופות יותר ויותר. למשך שבועות ספורים, ישראל מתירה להכניס לעזה חומרי בניין המיועדים למגזר הפרטי, אולם בעקבות גילוי מנהרה מעזה לקיבוץ עין השלושה אוסרת כליל על כניסת חומרי בניין לרצועה. האיסור ממוטט את ענף הבנייה בעזה והאבטלה מזנקת. רק כעבור זמן מה ישראל מתירה שוב כניסת חומרי בניין לכמה ארגונים בינלאומיים. משרד הביטחון מורה מספר פעמים על סגירת המעברים לעזה בתגובה לירי רקטות.

2014: שנה שמינית לסגר על עזה. ב-8 ביולי נפתחים 50 ימים של לחימה קשה, מבצע "צוק איתן", שבעקבותיו ישראל מתירה שיווק מוגבל של מוצרים מעזה בגדה ומרחיבה את ההיתרים להכנסת חומרי בניין לרצועה. ישראל מרחיבה מעט את ביקורי המשפחות בגדה המערבית ומתירה למוסלמים מבוגרים לצאת מעזה לירושלים לתפילות יום שישי. מצרים פותחת את מעבר רפיח מדי יום במהלך הלחימה, אבל באוקטובר, בעקבות התקפה בסיני, מהדקת שוב את הגבלות התנועה במעבר. מוקם המנגנון לשיקום עזה, במסגרתו מתאפשרת